

De zoon en erfgenaam van Pieter, Adrianus, sieraft al vroeg. Zijn zus

werd zelf een pistool getroffen en

ma deed, kreeg als dank zelfs

september is de tuin wel te bezich- tigen. Volgens Radezky is dat de moeite waard. „De tuin is echt ge-

Jan centraal
www.buitenplaatsen2012.nl

Hoe onpartijdig oogt het Openbaar Ministerie?

Is het niet raar dat de officier van justitie naast de rechter op het podium zit? Haal ze uit elkaar, daarmee voorkom je dat de verdachte de indruk krijgt dat beide partijen 'close' zijn.

Opinie Tjalling van der Goot

Recentelijk heeft het Bureau van de Mens in Stratsburg geoordeeld dat een officier van justitie op het podium naast de rechter mag blijven zitten.

Het recht op een eerlijke behandeling van de strafzaak is niet geschonden als de officier van justitie, in tegenstelling tot de advocaat, op een verhoging plaatsneemt. Ook op het recht van de verdediging om met 'geijde wapenen' als het Openbaar Ministerie (OM) te kunnen straffen, is volgens het hof geen inbreuk gemaakt. Hoewel het een Turkse zaak betrof, is de uitspraak ook voor Nederland van belang. De plek van de officier van justitie is immers ook hier op het podium, aan een tafel naast die voor de rechters en de griffier. Formeel 'zit' de openbare aanklager in ons land dus goed. Maar moet hij dat ook willen? Als de verdachte de zittingszaal betreedt, ziet hij voor zich een po-

ditum waarop drie of vijf personen in toga hebben plaatsgenomen achter grote tafels. De persoon die voor hem aan de linker zijde zit, is de officier van justitie. Ondanks het feit dat de tafel van de officier van justitie losstaat van die van de rechter(s), heeft de verdachte nogal eens het gevoel dat al die mensen op het podium bij elkaar horen. Er is duidelijk een afstand tussen het podium en de verdachte, terwijl die afstand niet lijkt te bestaan tussen de verschillende personen die op het podium hebben plaatsgenomen. Er gaat een verkeerd signaal uit van de gebruikelijke indeling.* Het is een citaat uit een in 2011 gepubliceerd artikel van de hand van mijn kantoorgenoten Jan Boksem en Wim Anker. Een oud stuk, maar nog steeds actueel.

De officier van justitie is in vele gevallen volgens de verdachte een *crimefighter* en niet de onpartijdige magistraat. Om die reden verdient de vertegenwoordiger van het OM geen plek op het podium. Maar ook als de officier zijn rol magistraatlijk uitvoert, dan nog houdt dit in dat hij aan het begin van de terecht-

zitting de aanwezigheid in de zittingszaal voorhoudt waarvan hij de verdachte beschuldigt. Bovendien behartigt de officier een algemeen belang, niet het belang van de verdachte. Hij behoort in ieder geval niet tot de rechtbank en die indruk moet ook geenszins ontstaan.

Close

In de praktijk merk ik dat bij verdachten vaak het gevoel heerst dat de rechters en de officier van justitie *close* met elkaar omgaan. Alleen al het bestaan van een dergelijk gevoel is verkeerd. Daar kan de eerder genoemde uitspraak van het Europese Hof niets aan veranderen.

Wij bepleiten op dit kantoor al jaren om het OM te huisvesten in een ander gebouw dan in het gebouw van de rechtbank. Net als de raadsman van de verdachte. In diverse arrondissementen is het OM inmiddels al elders ondergebracht, maar dat heeft puur een logistieke, geen principiële achtergrond. Er zijn daarentegen vele arrondissementen waar het OM nog steeds in hetzelfde gebouw werkt als de rechters die de zaak moeten beoordelen. De praktijk leert dat dit aan cliënten vaak lastig valt uit te leggen. De raadsman linnicht niet in dezelfde kantine als de rechter, de officier wel.

Natuurlijk zullen de rechter en de officier met elkaar niet over de inhoud van een lopende strafzaak spreken, maar de schijn van een bevoorrechte positie voor het OM moet worden vermeden. Informatie contacten kunnen immers de uitkomst van een strafzaak beïnvloeden en tasten om die reden de kwaliteit van (het vertrouwen in) de rechtspraak aan.

Recentelijk ervoer ik in een rechtbank dat de officier en de rechter tijdens een onderbreking van de behandeling van de zaak door dezelfde deur de zittingszaal verlieten. Mijn cliënt vroeg mij waarom de officier en de rechter buiten de zaal met elkaar moesten overleggen? Ik kon mijn cliënt weliswaar vertellen dat ik ervan uitging dat er geen contact tussen het OM en de rechtbank zou gaan plaatsvinden en dat beide partijen elk hun eigen kamer zouden gaan opzoeken, maar een garantie dat dergelijk contact niet zou plaatsvinden kon ik mijn cliënt ook weer niet geven.

Navraag later bij de behandelende rechters leerde dat zich achter die deur een gang bevond die toegang gaf tot ruimtes voor de rechters en -verderop - ook voor het OM. Er was dus niets aan de hand. Maar ook hier geldt dat het enkele feit dat bij een verdachte de indruk ontstaat dat het OM en de rechtbank buiten het gehoor van de verdediging de zaak bespreken, fout is. Deze indruk kan eenvoudig worden voorkomen.

Eigen kantoor

Geef het OM een eigen kantoor, net als de raadsman! En geef de officier van justitie een plek naast de advocaat, beiden tegenover de rechtbank. Te informele contacten worden aldus vermeden, en de officier kan door dezelfde deur als de raadsman de zittingszaal betreden en verlaten. Geen verdachte zal nog het gevoel bekrijuipen dat het OM de zaak met de rechter heeft voorgekoekt. Het maakt het OM voor het publiek onafhankelijker en onpartijdiger. En juist dát geeft de rechtspraak het vertrouwen dat zij nodig heeft, juist dan kunnen uitspraken van rechters op een brede maatschappelijke acceptatie rekenen.

De officier van justitie is in vele gevallen volgens de verdachte een *crimefighter* en niet de onpartijdige magistraat

Tjalling van der Goot is strafpleiter van het beuwarder kantoor Anker&Anker

* Uiteindelijk is de positie van het Openbaar Ministerie, Mr. J. Boksem & mr. W. Anker, in: *Tijdschrift Strafrecht*, 2001 (november), pag. 83-87